

ня дослідного проекту з метою закріплення на практиці розуміння процесів розміщення і моніторингу систем управління знаннями. В ході лабораторних занять передбачається використання спеціалізованих додатків IBM Lotus: Lotus Discovery Server та Domino Extended Search.

На думку провідних західних аналітиків найближчими роками інвестиції корпорацій в управління знаннями зростатимуть прискореними темпами. Отже, включення вибіркового курсу «Управління знаннями» в програму підготовки магістрів ділового адміністрування наразі є актуальним питанням. Адже саме управління знаннями найближчим часом стане ключовою технологією, що визначає парадигму глобального менеджменту в цілому.

Я. В. Крушельницька, канд. екон. наук, доцент
кафедри управління персоналом

РЕПРОДУКТИВНІ І ПРОДУКТИВНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗІОЛОГІЯ І ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ»

Навчання як специфічна форма людської діяльності, пов'язана із засвоєнням теоретичних знань, формуванням практичних навичок і вмінь, розвитком творчих здібностей, ґрунтується на активізації пізнавальних процесів та мотивуванні позитивного емоційного ставлення студентів до навчального процесу і його результатів шляхом застосування відповідних дидактичних методів.

Вибір форм, методів, прийомів і засобів вивчення конкретної навчальної дисципліни залежить від специфіки її предмета і об'єкта, місця в системі наук та взаємозв'язків з останніми.

Об'єктом фізіології і психології праці є людина як живий організм і особистість, а предметом — закономірності динаміки її фізіологічних і психологічних функцій в процесі праці. В системі навчальних дисциплін, які формують фахівця з економіки праці і управління персоналом, фізіологія і психологія праці розглядається як теоретична основа організації праці. В зв'язку з цим її вивчення передбачає формування у студентів засад логічного, системного, свідомого, самостійного вивчення теоретичного матеріалу; формування і розв'язання проблемних ситуацій; постановку проміжних і кінцевих цілей при розгляді кожної теми; акцент на практичне значення фізіологічних і психологічних аспектів організації праці.

Складність об'єкта і предмета дисципліни, її теоретичних і практичних проблем зумовлює необхідність застосування як репродуктивних, так і продуктивних методів навчання.

Серед репродуктивних методів використовується пояснювально-ілюстративний метод, за допомогою якого різними засобами (лекція, пояснення, наочні посібники, схеми, робота з підручником тощо) студенти отримують інформацію, зокрема щодо будови і функцій нервової системи, рухового апарату людини, закономірностей функціонування органів життєзабезпечення в процесі праці, динаміки психічних процесів і станів працівника. Репродуктивні методи збагачують студентів знаннями, навичками і вміннями, формують у них основні мисленнєві операції.

Творчі здібності студентів цілеспрямовано формуються і розвиваються продуктивними методами навчання, основними з яких є метод проблемного викладу матеріалу, частково пошуковий та дослідницький методи. Умовою продуктивних методів є наявність навчальної проблеми, тобто проблеми, яка наукою вирішена, але для студентів вона є новою, невідомою.

Проблемне викладення лекційного матеріалу поєднує використання засвоєної студентами інформації з елементами творчої діяльності. Так, при читанні лекцій з таких тем, як працездатність, втома, монотонність, важкість праці тощо студенти беруть активну участь у розкритті сутності та механізмів розвитку цих психофізіологічних процесів і явищ, використовуючи отримані на основі репродуктивних методів знання стосовно закономірностей динаміки нервових процесів, лабільності, парабіозу, формування функціональних систем, домінанти, робочого динамічного стереотипу тощо. Частково пошуковий та дослідницький методи використовуються при фізіологічному та психологічному обґрунтуванні різних напрямків організації праці, зокрема структури трудових операцій і раціоналізації трудових рухів, організації робочих місць, проектування режимів праці і відпочинку тощо.

Репродуктивні і продуктивні методи навчання використовуються для формування навичок і вмінь студентів під час семінарських і практичних занять.

З цією метою практикується проведення семінарів різної цільової спрямованості. Одні семінарські заняття є органічним доповненням або продовженням лекційного курсу, формою яких є презентації доповідей, рефератів, опрацьованих самостійно тем, дискусії, діалоги персоналій, під час яких зіставляються різні позиції і факти. На практичних заняттях студенти відпрацьовують конкретні навички, вирішуючи задачі і аналізуючи динаміку по-

казників залежно від конкретної ситуації. У цьому разі реалізується навчаюча методика проведення практичних занять.

Продуктивні методи пов'язані з тренувальними, інноваційними, орієнтованими на студентів формами проведення практичних занять. Основними з них є виробничі ситуації і тренінги. Так, наприклад, тренінговий характер мають заняття, пов'язані з розробкою: режиму праці і відпочинку залежно від важкості, умов праці і втоми працівників; психограми наладчика автоматизованих ліній верстатів-автоматів; проекту заходів щодо підтримання високого рівня працездатності та профілактики перевтоми працівників на виробництві.

Метою семінарських і практичних занять з фізіології і психології праці є не тільки оволодіння методами дослідження і методиками відповідних розрахунків, активізація творчого потенціалу студентів, але і сприяння пізнанню власної особистості і здібностей. З цією метою використовується тестування, спрямоване на оцінку психічних процесів (увага, мислення, пам'ять) і емоційних станів, а також особистісних властивостей і здібностей. На основі результатів тестування студенти розробляють профілі особистості і профілі менеджера з персоналу, зіставляють їх і обґрунтовують рішення щодо більш цілеспрямованого розвитку окремих якостей і властивостей.

Методологія вивчення, методи дослідження, практичні завдання, задачі і ситуації, дидактичні і навчальні тести та опитувальники містяться в розробленому автором навчально-методичному посібнику для самостійного вивчення дисциплін «Фізіологія і психологія праці».

Ю. А. Кузьмінський, д-р екон. наук, професор
кафедри обліку базової підготовки

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»

З огляду на ті знання, які повинен мати студент та враховуючи потребу у частковій перебудові послуг освіти в Україні до вимог європейської освіти, пропонується розподілити всю навчальну дисципліну «Бухгалтерський облік та звітність» на *чотири блоки*:

1. Основи теорії бухгалтерського обліку.
2. Бухгалтерський облік у підприємницькій діяльності (облік активів).